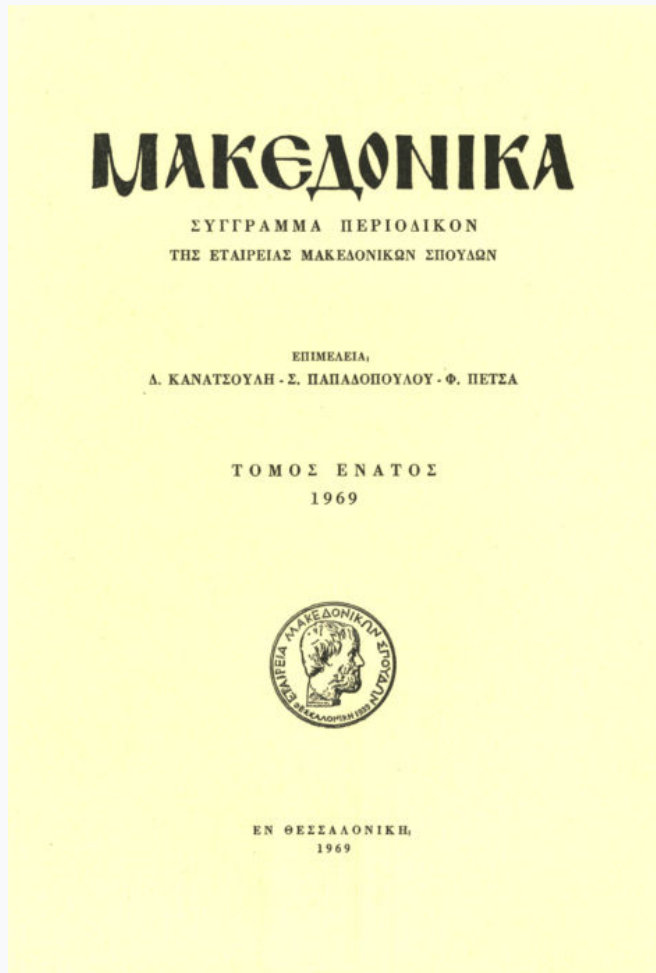

Μακεδονικά

Τόμ. 9 (1969)

Μιλιάρια του Μουσείου Βεροίας

Ιωάννης Π. Τουράτσογλου

doi: [10.12681/makedonika.1049](https://doi.org/10.12681/makedonika.1049)

Copyright © 2015, Ιωάννης Π. Τουράτσογλου

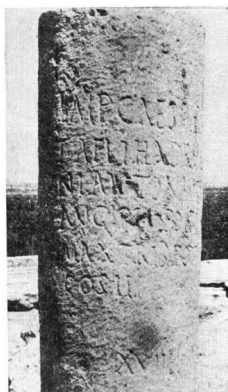
Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τουράτσογλου Ι. Π. (1969). Μιλιάρια του Μουσείου Βεροίας. *Μακεδονικά*, 9, 317–323.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.1049>

ΜΙΛΙΑΡΙΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

Τὰ παρουσιαζόμενα ἐνταῦθα τέσσερα μιλιάρια τοῦ Μουσείου Βεροίας, περισυλλεγέντα κατὰ καιροὺς ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων κ. Φ. Πέτσα¹ εἴτε ἐκ θέσεων αὐτῆς ταύτης τῆς «ζαθῆς μητροπόλεως» εἴτε ἐκ σημείων τῆς περιοχῆς, ἴστανται μέχρι σήμερον τὰ μόνα σωζόμενα κατάλοιπα τοῦ ἐκ τῆς πόλεως ἐκκινούντος ἐπαρχιακοῦ ὁδικοῦ δικτύου κατὰ τοὺς χρόνους

Εἰκ. 1-2. Μιλιάριον ὑπ' ἀριθ. 2.

τῆς ρωμαιοκρατίας. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι εἰς τὸ μέλλον «ἀγαθῇ τύχῃ» θὰ ἀποκαλυφθοῦν καὶ αἱ ὁδοὶ τὰς ὁποίας ταῦτα «κατεστήλουν»².

1. Ἄρ. Κατ. Μουσείου 110. Βέροια. Ἐκ τοῦ ὑπὸ τὴν θέσιν «Πρά-

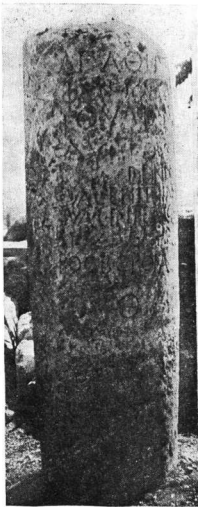
---

1. Τὸν Ἐφορον κ. Φ. Πέτσαν εὐχαριστῶ θερμῶς διὰ τὴν πρόθυμον παραχώρησιν τοῦ ὕλικου πρὸς δημοσίευσιν.

2. Χρησιμωτάτη ὑπῆρξεν διὰ τὴν παρουσίαν τῶν σχολιαζομένων ἐνταῦθα μιλιαρίων ἡ κατατοπιστικὴ μελέτη τοῦ Gerold Walsler, *Itinera Romana. Die Römischen Strassen in der Schweiz, I Teil: Die Meilensteine*, Βέρνη 1967, κυρίως ἀπὸ μεθοδολογικῆς ἀπόψεως.

- 1 Ἄγαθῆ Τύχη
 2 [ ]C[[P] κ[αίσα-
 (2) Φλαυ(του) Κλαυδ(ίου)
 3 [ρι - - - - - Γ]ορδι-
 (4) Ἴ ο υ λ ι α ν ο ὺ
 4 [ανῶ - - - - - Ε]ὐτυχεῖ
 5 σ[εβαστῶ ἀρχιε]ρεῖ με-
 (5) Α ὕ γ ο ὺ σ τ ο υ
 6 [γίσταφ δημαρ]χικῆς
 [6] D D N N
 7 ἐ[ξουσίας - - - -]πα-
 [7] Valentiniano et
 8 τ[ρὸς πατρίδος ἡ Μητρ]όπο-
 [8] Valente Augg
 [8a] Ε ὕ τ υ χ ῶ ς
 9 λις[(καὶ Β); νε]ωκό-
 10 ρος Βέροια
 11 Θ

Εἰκ. 3-4. Μιλίριον ἐπ' ἀριθ. 2.

Παρατηρήσεις: Ἡ Α' ἐπιγραφή (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11) — διάστιχον 0,015μ - 0,02μ — χρονολογείται πιθανὸν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Γορδιανοῦ Γ' (238-244). Ὁ τύπος παρὰ C a g n a t, ἔ.ἀ., σ. 278 (8η ὀμάς). Ἡ Β' ἐπιγραφή (ἀριθμοὶ ἐντὸς παρενθέσεων) ἐπὶ αὐτοκράτορος Φλ. Κλ. Ἰουλιανοῦ (355-363) καὶ συγκεκριμένως μετὰ τὸ 360, χρονολογίαν ἀναγορεύσεώς του εἰς Αὐγούστον (πβλ. C a g n a t, ἔ.ἀ.,σ.245). Ἡ Γ' τέλος, ἡ λατι-

Εἰκ. 5 - 6. Μιλιάριον ὑπ' ἀριθ. 3.

νική (ἀριθμοὶ ἐντὸς ἀγκυλῶν), ἐπὶ συμβασιλείας Φλ. Βαλεντινιανοῦ καὶ Φλ. Βάλεντος (28 Μαρτίου 364-23 Αὐγούστου 367)· πβλ. C a g n a t, ἔ.ἀ.,σ.246.

Ἡ ἐκ Βεροίας ἀναγραφομένη ἀπόστασις τῶν 13.328μ. (Θ:9×1.481μ) ἢ αὐτὴ περίπου μὲ τὴν σημερινὴν Βεροίας - περιχώρων Σταυροῦ.

3. Ἄ ρ. Κ α τ. Μ ο υ σ ε ἰ ο υ 1 1 3. Βέροια. Ἐκ τῆς στεγαζομένης ποτὲ ἐντὸς τῆς παλαιᾶς Μητροπόλεως ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς Βεροίας, ἄγνωστον πόθεν καὶ πότε μεταφερθὲν ἐκεῖ¹ (εἰκ. 5-6).

Κυλινδρικός ἰσοπαχῆς κίων ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, τοῦ ὁποίου αἱ ἄνω

1. ΑΔ 20 (1965) Β³ Χρον. 434, πίν. 491α.

καὶ κάτω ἔδραι (βάσεις) ἔχουσι λειανθῆ κατὰ τὴν μεταγενεστέραν χρῆσιν τοῦ κίονος ὡς ἀρχιτεκτονικοῦ μέλους βυζαντινοῦ πιθανῶς ναοῦ¹.

Ῥΰψος 1,40μ., Διάμετρος 0,34μ. Ἐπιγραφαὶ ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ ἐπάλληλοι.

1α(;)]Α[	
1]ǼNET[ ]NOC	
2 Α ὕ γ ο υ σ τ ο ς	
(3) Ἄγαθῆ Τύχη	
(4) Imp(erator) Cae[s]ar FCOS - -	
(5) Constantinus p(ater) p(atriciae)	
(6) inv(i)ctus Augustus et	
(7) Caesar	
[8] Φλ(άβιον) Βα(λέριον) Κών-	
(9) Ε ὑ τ υ χ ῶ ς	
[10] σ τ α ν τ α	
<10> DDNN	
<11> Valentiniano et	
<12> Valente Augg.	

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς : Ἡ Α' ἐπιγραφὴ (1α,1,2) εἰς τὴν σημερινὴν τῆς κατάστασιν παραμένει αἰνιγματικὴ καὶ ἀνερμήνευτος. Ἡ Β' (ἀριθμοὶ ἐντὸς παρενθέσεων) ἴσως θὰ πρέπη νὰ χρονολογηθῆ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Ἡ Γ' (ἀριθμοὶ ἐντὸς ἀγκυλῶν) ἀσφαλῶς ἀνήκει εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ πατρὸς τοῦ τελευταίου, Κωνσταντίου Χλωροῦ (305-306), ἡ δὲ Δ' (ἀριθμοὶ ἐντὸς ἀμβλυγωνίων ἀγκυλῶν) τοποθετεῖται ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς συμβασιλείας Βαλεντινιανοῦ καὶ Βάλεντος.

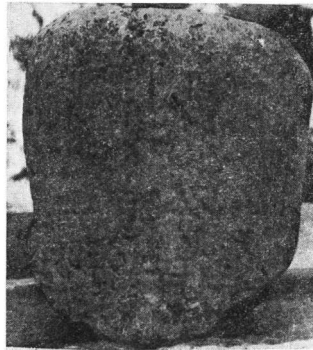
4. Ἄ ρ . Κ α τ . Μ ο υ σ ε ῖ ο υ 111. Βέροια. Ἐντετειχισμένον εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Βλασίου². Εἰς τὸ Μουσεῖον μετεφέρθη τὸ θέρος τοῦ 1966 (εἰκ. 7).

Τὸ ἄνω τμήμα κυλινδρικοῦ (διάμ. 0,34μ.) κίονος ἐξ ἐρυθροφαίου σπογγώδους λίθου ἀπολήγοντος εἰς πεπλατυσμένον χαμηλὸν κόλουρον κῶνον. Σῶζ. ὕψος 0,35μ. Ῥΰψος γραμμῶν ἑλληνικῆς ἐπιγραφῆς 0,03μ., λατινικῆς 0,06μ. Διατήρησις μετριωτάτη.

1. Δὲν ἀποκλείεται, καὶ τοῦτο εἶναι σύνθηρες φαινόμενον διὰ τὴν ἐποχὴν εἰς ἣν ἀνήκει τὸ παρὸν μιλιάριον, ὃ χρησιμοποιοῦντο κίων νὰ ἀνῆκε προηγουμένως εἰς κτήριο, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ μεταξύ εἶχε καταστραφῆ· πβλ. F a n a u d, ἔ.ἀ., σ. 15.

2. ΑΔ 20 (1965) Β³ Χρον. 434, πίν. 492δ.

<i>A' ὄψεις</i>		<i>B' ὄψεις</i>	
1	Ἄγαθῆ Τύχη	1	Φλά(βιον)
2	Τῷ κυρίῳ ἡμ[ῶ]ν	2	Ἰοβια(νὸν)
3	Αὐτοκράτορι καίσι[		
4	Γ]αλ' Βαλ[ερίῳ] Μαξιμια-		
(4)	[ ]RDIL		
5	νῶ σεβ(αστῶ) ἡ Μητρόπο-		
6	λι]ς Βέρουα		

Εἰκ. 7. Μιλιάριον ὑπ' ἀριθ. 4.

Πα ρα τ η ρ ῆ σ ε ι ς: Ἡ *A'* ἐπιγραφή τῆς πρώτης ὄψεως, ἡ ἐλληνική, χρονολογεῖται εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Γαλ. Βαλ. Μαξιμιανοῦ (293-311), συγκεκριμένως δὲ μετὰ τὸ ἔτος 305 (πβλ. C a g n a t, ἔ.ἀ., σ. 236). Ὁ τύπος παρὰ C a g n a t, ἔ.ἀ., σ. 278 (8η ὁμάς). Ἡ ἐπιγραφή τῆς *B'* ὄψεως, εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Φλ. Ἰοβιανοῦ (27 Ἰουνίου 363-16 Φεβρουαρίου 364).

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΤΟΥΡΑΤΣΟΓΛΟΥ

RÉSUMÉ

J e a n T o u r a t s o g l o u, Milliaires du Musée de Veroia.

L' auteur présente quatre milliaires de la ville et de la région de Veroia, exposés aujourd'hui au musée local.

D' après leurs inscriptions grecques et latines, ces milliaires, sont datés du 140-141 jusqu'au 367 ap. J.C.

Pour le moment est prématuré de faire les plans du réseau départemental routier romain d' E m a t h i a, puisqu' aucun de ces milliaires n' est pas trouvé à sa place d'origine.